

Sparekasserne og Rentefoden.

Af

Overretssagfører **P. G. C. Jensen,**
Direktør i Østifternes Kreditforening.

I Følge Sparekasseinspektørens Indberetning for 1883—84 (Min. Tid. B. 1885. S. 988 fig.) var den hele i Sparekasserne her i Landet den 31. Marts 1884 inde-
staaende Kapital foruden Reservefondene ca. 366 Mil-
lioner Kroner, hvoraf henved Halvdelen (over 168
Mill. Kr.) var anbragt mod Prioritet i faste Ejend-
omme. Den Rente, der svares af disse Prioriteter,
er paa faa Undtagelser nær $4\frac{1}{2}$ pCt. af første og 5
pCt. af sekundære.

Under de nuværende Konjunkturer gøre Sparekas-
serne en særdeles god Forretning ved disse Udlaan.
Der er ikke noget almindelig anerkendt, rentebærende
dansk Papir, hvori de kunne anbringe deres Kapital
med saa stor Fordel. Saa godt som alle $4\frac{1}{2}$ pCt.s
danske Børspapirer staa over pari og Kursen paa de 4
pCt.s Papirer er saa høj, at disse dels ikke give fuldt
4 pCt., dels kun ubetydeligt derover i Rente af den
Pris, til hvilken de nu kunne købes. Store Kommune-
laan til $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente ere jo endog i det sidste Halv-
aar afsluttede til Kurser, der meget stærkt nærme sig

Kursen paa Kreditforeningernes 4 pCt. Rente bærende Obligationer af aabne Serier.

Disse gunstige Forhold paa Pengemarkedet ere imidlertid endnu kun i aldeles forsvindende Grad komne Ejerne af faste Ejendomme til Gode ved Stiftelse af nye Laan paa 1ste Prioritet og dette kun forsaavidt de have faaet Laan af Kreditforeningerne, idet Kursen paa disses Obligationer er steget noget som Følge af den rigelige Efterspørgsel og for nogles Vedkommende Salg af ikke ubetydelige Poster til Tyskland. Derimod maa Laantagerne endnu fremdeles betale Sparekasserne $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente for 1ste Prioritets Laan, baade nye og ældre, og denne Rente udredes ligeledes til Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871 og de allerfleste øvrige Institutioner, som anbringe en Del af deres Kapital mod Prioritet i fast Ejendom.

Den lovbestemte Rentefod af 4 pCt. for Laan i faste Ejendomme kendes snart kun af Navn. De gode Aar, der fulgte efter den fransk-tyske Krig, gjorde det forholdsvis let for Ejere, baade paa Landet og i Byerne, at udrede $4\frac{1}{2}$ pCt. eller derover af deres 1ste Prioritet, og Prioritetsrentens Stigning blev en naturlig Følge deraf. Nu stille Forholdene sig anderledes. Landejendomspriserne ere dalede stærkt, Produkternes Værdi sunken dybere og dybere, medens Byrderne, forsaavidt de ikke rette sig efter Kornpriserne, snarest ere stegne; men til Trods for det rigelige Pengemarked gør Prioritetsrenten ikke Tegn til at dale. Det viser sig her som overalt, at Chancerne for Varers Stigning altid strax gribes af de Handlende, medens Nedgang i Prisen er længe om at komme Forbrugerne tilgode.

*) Afhandlingen er skrevet i Juni Maaned d. A.

I det Øjemed at give Stødet til Nedsættelse af Renten for Sparekassernes Udlaan i faste Ejendomme er der sket Henvendelse til Bestyrelserne for nogle af de største Sparekasser om at nedsætte Indlaansrenten. Disse Bestræbelser ere strandede paa Modstand af Landets største Sparekasse, »Sparekassen for København og Omegn«. En Henvendelse fra Fyns Stifts patriotiske Selskab til Fyns Stifts Sparekasse om Udlaansrentens Nedsættelse er ogsaa bleven resultatløs. Sidstnævnte Sparekasses Bestyrelse har i Følge Beretning i Bladene besvaret Andragendet saaledes:

»I æret Skrivelse af 19. d. M. (3: April d. A.) har det patriotiske Selskab henstillet til Bestyrelsen for Fyns Stifts Sparekasse, om der ikke maatte være Anledning til i en nærmere Fremtid at nedsætte den nu i en Række af Aar med $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig opkrævede Rente af Udlaan mod Pant i faste Ejendomme.

Efter at denne Skrivelse er bleven forelagt den samlede Bestyrelse til Drøftelse og Afgørelse, skal Direktionen paa Bestyrelsens Vegne ikke undlade herved at bemærke, at den forudsatte Forventning blandt Laantagerne ved Sparekassen om Rentenedsættelse i ethvert Fald ikke er tilstede i det Omfang, som antydes i fornævnte Skrivelse; det maa meget mere hævdes, at saa godt som alle Institutets Debitorer betragte det som et stort Gode, i deres Ejendomme at have til en moderat Rente prioriteret Kapital, om hvilken det vides, at den ikke uden under aldeles forrykkede Forhold vil blive opsagt til Udbetaling, hvorhos det fremdeles skal bemærkes, at Begæringer om Laan af Sparekassens Midler vedvarende indkomme i samme Udstrækning som tidligere, hvilket næppe vilde være Tilfældet, dersom den fastsatte Udlaansrente efter den almindelige Mening maatte betragtes som værende for høj.

Sparekassens Hovedopgave er at forvalte de den anbetroede Midler paa en for Indskyderne aldeles

betryggende Maade; et Udlaansinstitut i egentlig Forstand, som de bestaaende Kreditforeninger, er Sparekassen ikke. Naar denne Hovedopgave kan naas for en væsentlig Del mod Udlaan af Prioritet, har Bestyrelsen altid ladet det være sig magtpaaliggende at arbejde hen til, at Midlerne kunde komme Stiftets Ejendomsbesiddere tilgode, og af Hensyn hertil har det været den en Tilfredsstillelse at kunne imødekomme saa godt som samtlige Begæringer om Prioritetslaan, for hvilke de paagældende Ejendomme afgave en efter Bestyrelsens Anskuelse betryggende Sikkerhed. Heraf vil formentlig fremgaa, at det, som fortrinsvis bør være Bestyrelsens Rettesnor, er Hensynet til Institutets Kreditorer eller Indskydere, og til at nedsætte den Rente, som disse nu i mange Aar have oppebaaret, blot for at imødekomme enkelte Debitorer, kan Sparekassen, der formentlig ikke uden den mest tvingende Nødvendighed bør gøre Forandringer i Henseende til Rentefoden, i det mindste for Tiden ikke finde Anledning. For saa vidt Patriotisk Selskab i Forbindelse hermed udtaler sin Formening om Tilstrækkeligheden af det i Sparekassen opsamlede Reservefond, da skal Direktionen, afset fra, at dette Fond i Skrivelsen siges nærmest at have nominal Betydning, bemærke, at Spørgsmaalet om Reservefondets Tilstrækkelighed maa betragtes som et Sparekassen vedrørende indre Anliggende, hvis Bedømmelse maa overlades Bestyrelsen.

Idet Bestyrelsen saaledes for Tiden ikke kan finde sig foranlediget til at foretage nogen Forandring i den anførte Retning, skal den tilføje, at den selvfølgelig saavel paa dette som paa ethvert andet Institut vedrørende Omraade vil have sin Opmærksomhed henvendt paa Indtrædelsen af Forhold, der mulig kunde nødvendiggøre Modifikationer, for saa vidt disse kunne forenes med Hensyn til Indskydernes Sikkerhed.

I Forbindelse hermed kan nævnes en Udtalelse af Etatsraad, Godsforvalter Koch paa Vemmetofte i Till. til Nationaltidende Nr. 3535 for 5. Marts d. A., hvori det hedder:

»Men naar Etatsraad Levy . . . henviser til at søge Rentefoden nedsat — hvad vi maa erkende for fuldkommen rigtigt — og tildels tilskriver den Maade, hvorpaa Sparekasserne virke, den høje Rentefod, og opfordrer os til, hver i sin Kreds at virke for en Nedsættelse i Sparekassernes Indlaansrente, da svarer vi, at denne Henvendelse har faaet en fejl Adresse. Det er ikke den ringere Stilledes Spareskillinger, man bør begynde med at nedsætte Renten for, den er kun 4 pCt., det laveste, der nogetsteds i Landet faas, om den end kun gives, fordi den overvejende Del af Sparekassernes Bestyrere udføre deres Gærning og tage det dermed forbundne Ansvar uden Vederlag. Sparekassernes Udlaan gøres paa første Prioriteter til 4 à 4½ pCt. og for Pantelaan mod sekundær Sikkerhed og med Afdrag samt for Kavtionslaan betinges 5 pCt. Sparekasserne indsamle Spareskillingerne fra den Egn, hvor de virke, og hjælpe Egnens Folk med at laane dem det indsamlede paa rimelige Vilkaar. De ere nu et nødvendigt Led i vor hele økonomiske Udvikling, men desværre hverken tilstrækkelig paaskønnede eller understøttede af de større Pengeinstituter«.

Der er noget overordentlig bestikkende ved denne Fremhæven af »Sparernes« Tarv, »de ringere Stilledes Spareskillinger«, og det fejler næppe, at mange ved en overfladisk Betragtning af dette hele Forhold have følt Medlidenhed med disse sparsommelige Mennesker, paa hvis tarvelige Indtægt der gøres Attentat ved Forslaget om Indlaansrentens Nedsættelse, og derimod have givet Sparekassebestyrelserne deres fulde Tilslutning, naar de holde deres Haand over den nu almindelige Indlaansrente. At spare anses med Føje som Betingelse for økonomisk Fremskridt og enhver Opmuntring dertil, enhver Lettelse i Adgangen til at lægge selv ganske smaa Beløb til Side paa et sikkert Sted for at fjerne Fristelsen til at forbruge dem og for at give dem Lej-

lighed til at voxe ved Tilskud og ved Forrentning for-
tjener Anerkendelse og Understøttelse.

Men hvorledes forholder det sig, nærmere beset,
med disse »Sparere«, hvis Tarv Sparekasserne saaledes
sætte over ethvert andet Hensyn?

I Følge Sparekasseinspektørens ovennævnte Ind-
beretning for 1883—84 var den samlede Kapital, der
forvaltedes af Sparekasserne (»Bikuben«, Landmands-
bankens Sparekasseafdeling og lign. medregnede) den
31. Marts 1884 over 385 Millioner Kr., hvoraf Spar-
ernes Tilgodehavende med Renter over 366 Mill. og
Reservefondene omtrent 17 Mill. Kroner. Disse 366
Mill. Kr. vare fordelte paa 645,336 Konti, af hvilke
21,725 med en Kapital af over 19½ Mill. Kr. (for-
uden Renter) henhørte til 2 Kasser, der ikke havde
meddelt Oplysning om de forskellige Kontis Størrelse.
De øvrige ca. 346 Millioner eller, naar tilskrevne Renter
lades ude af Betragtning, ca. 343½ Mill. Kr. vare for-
delte saaledes:

270,846 Konti under 50 Kr. med Kapital ialt .	Kr. 3,492,912
129,315 — fra 50 Kr. til under 200 Kr., med	
Kapital ialt	— 13,595,160
86,217 Konti fra 200 Kr. til under 500 Kr.,	
med Kapital ialt	— 27,337,566
95,633 Konti fra 500 Kr. til under 2000 Kr.,	
med Kapital ialt	— 95,426,019
Ialt 582,011 Konti under 2000 Kr. med Kapital ialt	Kr. 139,851,657
medens 41,600 Konti paa 2000 Kr. og derover havde	
Kapital ialt	— 203,667,259
Ialt 623,611 Konti med Kapital ialt	Kr. 343,518,916

Ere nu alle disse Kontis Ejere virkelige »Sparere«?
Og gælder dette navnlig om de 41,600, hvis Ejere kun

udgøre en Femtendedel eller mellem 6 og 7 pCt. af samtlige Indskydere, medens deres Indskud udgør langt over Halvdelen (omtrent 60 pCt.) af den hele egentlige Sparekassekapital? Om »Sparestillinger« kan der i alt Fald ikke tales med Hensyn til disse Indskydere, hvis Konti i Gennemsnit beløbe sig til ca. 5,000 Kr. Det turde vel endog være urigtigt, til de egentlige Sparere at henregne dem, der høre ind under 4de Klasse, Konti paa 500 til 1999 Kr. Fradrages disse, bliver Restantallet af Konti 486,378 med en Kapital af ca. 44½ Mill. Kroner, d. v. s. den store Hær af smaa Indskydere udgør over 76 pCt. af samtlige Indskydere, men deres Kapital er ialt ikke en Gang 13 — tretten — pCt. af den hele Sparekassekapital.

I Sparekassen for København og Omegn var Forholdet følgende den 31. Marts 1885:

27,997	Konti under 50 Kr. med Kapital ialt ..	Kr.	308,427
12,980	— fra 50 til under 200 Kr., med Kapital ialt	—	1,381,118
9,114	Konti fra 200 til under 500 Kr., med Kapital ialt	—	2,895,557
11,409	Konti fra 500 til under 2000 Kr., med Kapital ialt	—	11,562,068
7,303	Konti over 2000 Kr., med Kapital ialt ..	—	40,307,868
Ialt 68,803	Konti med Kapital ialt.....	Kr.	56,455,038

og i Fyns Stifts Sparekasse paa samme Tid:

11,690	Konti under 50 Kr. med Kapital ialt ..	Kr.	225,645
7,468	— fra 50 til under 200 Kr., med Kapital ialt.....	—	820,157
5,403	Konti fra 200 til under 500 Kr., med Kapital ialt	—	1,596,208
6,706	Konti fra 500 til under 2000 Kr., med Kapital ialt	—	6,534,593
3,353	Konti over 2000 Kr.	—	15,512,413
Ialt 34,620	Konti med Kapital ialt	Kr.	24,689,016

Herefter udgjorde Antallet af Konti paa 2000 Kr. og derover i Sparekassen for København og Omegn mellem 10 og 11 pCt. af samtlige Indskydere og disse henimod 11 pCt. raadede over et Beløb, der udgjorde ca. 71 pCt. af samtlige Indskud. I Fyns Stifts Sparekasse udgjorde de store Konti mellem 9 og 10 pCt. af alle og deres Kapital ca. 63 pCt. af hele Kapitalen; ja dersom Konti paa 500 Kr. og derover medregnes til de større, var Antallet omtrent 29 pCt. med en Kapital af paa det nærmeste 90 pCt. af hele Beløbet. Det vil sige, at denne Sparekasse havde:

24,561	Interessenter med Konti under 500 Kr.	
	tilsammen.....	Kr. 2,642,010
men 10,059	Interessenter med Konti paa 500 Kr. og	
	derover, tilsammen.....	— 22,047,006
<hr/>		
Ialt 34,620	Interessenter med Kapital ialt.....	Kr. 24,689,016

Bikuben havde den 31. Decbr. 1885:

65,372	Konti under 10 Kr., til Beløb.....	Kr. 110,666
16,138	— fra 10 til under 50 Kr., til Beløb —	394,761
16,270	— - 50 - - 200 - - - - -	1,693,798
9,519	— - 200 - - 500 - - - - -	2,979,774
9,284	— - 500 - - 2000 - - - - -	9,026,936
3,602	— paa 2000 Kr. og derover, - - -	17,183,444
<hr/>		
Ialt 120,185	Konti med Kapital ialt.....	Kr. 31,389,379

Altsaa fordelte »Bikubens« Interessenter sig saaledes:

107,299	Interessenter med Konti under 500 Kr.	
	havde.....	Kr. 5,178,999
12,886	Interessenter med Konti paa 500 Kr.	
	og derover havde.....	— 26,210,380
<hr/>		
Ialt 120,185	Interessenter med ialt.....	Kr. 31,389,379

Med disse Tal for Øje er det klart, at Etatsraad Kochs ovenfor gengivne Skildring af Forholdene ved Sparekasserne ikke er rigtig. Den kan maaske passe paa Tilstanden for 30—40 Aar siden. Da svarede Sparekasserne til deres Navn. Da var det i egentlig Forstand »Sparestillinger«, de indsamlede, og det især fra de ringere Stillede. Bestyrelserne betragtede sig som disses Tillidsmænd, de tog som oftest ingen Betaling for deres Arbejde, men det var rigtignok heller ikke betydeligt. Der var ude i Provinserne Sparekassemøde et Par Eftermiddagstimer en Gang om Maaneden, paa sine Steder vel en Gang om Ugen. Indlaansrenten var mindre end nu, flere Steder ikke over 3 pCt.; der beregnedes ikke Rente tidligere end fra den nærmest følgende Termin, højst fra den 11te i den nærmest følgende Maaned, og der var som Regel ikke Tale om at uddrage Beløb uden efter forudgaaet Opsigelse. Til nærmere Oplysning om disse Forhold skal her anføres (efter Sparekasseinspektørens Indberetning for 1881—82, Min. Tid. B. 1883, S. 682 flg.), at af 496 Sparekasser havde endnu i 1882 kun 105 daglig Kontortid, 138 derimod kun Kontortid en Gang ugentlig, 157 kun 2 Gange maanedlig og 55 kun en Gang maanedlig. Sparekassen for København og Omegn var først fra 1ste Maj 1856 aaben daglig 2 Timer. Endnu i 1859 var der i hele Landet kun 64 Sparekasser. Tilvæksten begyndte derimod stærkt i 1860 og i Aaret 1869—70 oprettedes 97 nye Sparekasser, i de følgende 10 Aar ikke mindre end 306, hvoraf 206 paa Landet. Der findes nu et betydeligt Antal Sogne-sparekasser, som for en stor Del kun have ganske ringe Indskud. Ikke mindre end 82 havde den 31te Marts 1884 ikke engang 10.000 Kr. i Indskud, 216 havde fra

10,000 til 50,000 Kr., 52 fra 50,000 til 100,000 Kr., derimod havde kun 71 over 1 Million Kr. og af disse kun 36 over 2 Millioner Kr. Fra den overvejende store Mængde diminutive Sparekasser kan der her ses bort. De kunne have deres økonomiske Betydning for det Sogn eller de Sogne, hvori de virke; men det er uden Indflydelse paa Landets økonomiske Forhold i det Hele, om de give og tage lidt mere eller mindre i Rente. Det er rimeligt nok, at deres Bestyrelser ere ulønnede, allerede af den Grund, at det ringe Overskud medgaar til Regnskabsførelse, som dog ordentligvis betaales, og til Dannelse af Reservefond. Med de store Sparekasser er det anderledes. De have i det Store og Væsentlige ophørt at være Instituter, hvis Hovedopgave er at forvalte »Spareskillingerne«, og ere i Stedet herfor blevne Anstalter, hvis Formaal er at drive den størst mulige Forretning. De 5—6 største Sparekasser og maaske nogle flere have vel i en Aarrække haft daglig Kontortid, men adskillige Sparekasser af ikke ringe lokal Betydning have først i Løbet af den sidste Snest Aar udvidet sig saa vidt. Paa ikke faa Steder var det Konkurrencen med de i Begyndelsen af Halvfjerdserne oprettede Filialer af Landmandsbanken, der var afgørende. Den den Gang unge Bank ønskede at trække Kapital til sig. Den oprettede Sparekassekontorer eller modtog ved sine Filialer Indskud paa Sparekassevilkaar. En stor Del Kapitaler, som hidtil havde berot i Forretningsmændenes Pengeskabe for at være ved Haanden, saasnart de skulde bruges, eller som paa de Steder, hvor der var Provinsbanker, vare indsatte i disse paa Folio til lav Rente, strømmede til Bankfilialerne for at vinde den højere Rente, som disse gave paa Sparekassevilkaar.

Da denne Rente udenfor København blev ansat til 4 pCt. ligesom i de stedlige Sparekasser, og da Banken frembød flere Fordele, navnlig i Henseende til Udbetaling uden Varsel af enhver Sum, der kunde bruges i Anvisning paa København, uden Hensyn til Summens Størrelse, men iøvrigt ogsaa i Henseende til kontante Uddrag af indtil 2000 Kr. daglig uden Varsel, begyndte Sparekasserne, der meget med Urette ansaa deres Udvikling for truet, at give sig i Lag med at konkurrere med Banken. Der blev strax udvidet, snart daglig, Kontortid; Sparekassernes Vedtægter bleve ændrede saaledes, at Udbetaling med visse Begrænsninger, som dog næppe altid overholdtes, kunde fordres til enhver Tid uden Varsel; der, hvor Forrentning først var begyndt en vis Tid efter Indskudsdagen, blev der indført Rente fra Indbetalingsdagen. Paa denne Maade lykkedes det Sparekasserne at holde paa deres store Kunder. Men selvfølgelig kostede de saaledes bragte Ofre Sparekasserne Penge. Ikke alene bleve Kontorudgifterne betydeligt forøgede, Bogholderiet kostbarere og Bestyrelsernes Lønninger bragte op, men Sparekasserne bleve tvungne til at have en langt større disponibel Beholdning end før for at kunne opfylde deres Forpligtelser til Tilbagebetaling uden eller dog med kort Varsel, hvorved de lede Rentetab. Dertil kom, at de hyppigt maatte søge Hjælp i Terminerne hos Nationalbanken og dette stundom ikke uden Tab, naar Udlaansrenten var høj. I Stedet for at have en sikker og rolig Kapital, hidrørende fra »Spareskillingerne«. have Sparekasserne nu faaet en for en meget stor Del urolig og upaalidelig Kapital, der aldeles ikke egner sig for dem og sikkert tidlig eller sent vil volde mange af dem store Vanske-

ligheder. Sparekasserne benyttes nu ligefrem som Pengekasse af en overordentlig stor Masse Mennesker, der indsætte, hvad de vide, at de i Løbet af de nærmeste Dage, Uger eller Maaneder ville behøve til deres personlige Forbrug, og de opnaa den af saadanne Penge urimeligt høje Rente af $3\frac{3}{5}$, $3\frac{4}{5}$ à 4 pCt. p. a. Men ikke nok dermed. I de senere Aar har Nationalbankens Diskonto stundom været $3\frac{1}{2}$ pCt., ja endog 3 pCt. saaledes som den er det nu, da dette skrives. Der er Exempler paa, at man har diskonteret Vexler i Banken og indsat Pengene i Sparekasse for at indvinde Renteforskellen. Under Forhold som de nuværende, da Kursene paa alle solide rentebærende Papirer ere meget høje, sælge Folk deres kongelige Obligationer og lign., tjene ret anseligt derpaa og indsætte Pengene i Sparekasserne med den Beslutning, at benytte den første Lejlighed til at tage Beløbet ud igen til et eller andet fordelagtigt Kapitalanlæg. I Mellemtiden, der efter Omstændighederne kan blive temmelig kortvarig, maa Sparekasserne forrente disse Penge, medens de have den største Nød med at gøre dem frugtbringende, saaledes at de slippe derfra uden Tab, eftersom der snart ikke er noget godt Papir, der kan købes uden at Chancen er størst for, at dets Kurs er højere end den kan holde sig. Den Kassebeholdning, Sparekasserne havde den 31. Marts 1884, var over $11\frac{1}{2}$ Million Kroner, og forudsat, at dette omtrent er Gennemsnit af Kassebeholdningen Aaret rundt -- i Terminsmaanederne og den nærmest forudgaaende Tid er den sikkert meget større — koster dens Forrentning Sparekasserne mellem 400,000 og 450,000 Kr. aarlig, et Tab, som for den væsentligste Del lides netop af Hensyn til de 41,600 Konti med

Kapital henved 204 Mill. Kr., men som vel næppe vilde være en Tiendedel saa stort, dersom Sparekasserne kun administrerede de 582,011 Konti med Kapital ca. 140 Mill. Kr. — En god Illustration af Forholdet med Hensyn til disse »falske« Sparekassemedler giver den i Sparekasseinspektørens Beretning indeholdte Oplysning, at der i Sparekasserne fandtes Konti paa 98,000 Kr., 95,830 Kr., 91,700 Kr., 89,830 Kr. osv., — Kapitaler, som det paa ingen Maade burde tilstedes nogen at have indestaaende i en Sparekasse. I Følge Sparekasseinspektørens Indberetning for 1881—82 var der endog (i Fyns Stifts Sparekasse) en Konto paa 153,000 Kr. — Hermed hænger det ogsaa sammen, at Omsætningen ved Kasserne er saa enorm. I de københavnske Instituter blev der i Regnskabsaaret 1883—84 indbetalt paa Sparekassetilkaar ialt over 150 Mill. og udtaget lidt over 151 Mill. Kr., medens Regnskaberne begyndte med en samlet Kapital af 123½ Mill. og — paa Grund af tilskrevne Renter — endte med en Kapital af 126⁷/₁₀ Mill. Kr. Der har altsaa i et Aar været omsat en Kapital, der er 27 à 28 Mill. Kr. større end det Beløb, der inde stod ved Regnskabsaarets Begyndelse. Udenfor København er Forholdet vel ikke fuldt saa galt, men dog iøjnefaldende nok. Der blev i samtlige Sparekasser (udenfor København) paa Øerne indskudt 48 Mill. og udtaget 45 Mill. Kr. paa en samlet Kapital af 131 Mill. Kr. og i Jylland indskudt 41⁶/₁₀ Mill. og udtaget omtrent 40 Mill. Kr. paa en samlet Kapital af c. 92 Mill. Kr., hvilket vil sige, at henholdsvis $\frac{1}{3}$ og henimod Halvdelen af Kapitalen blev omsat i Aarets Løb. Det er selvfølgelig ikke »Sparere«, fra hvilke disse betydelige Omsætninger væsentligst hidrøre, men de skyldes

nærmest dem, der benytte Sparekasserne som Pengekasse.

Den lette Adgang, der nu i alle store Sparekasser er til at uddrage de indskudte Beløb og som gaar saa vidt, at man f. Ex. i Sparekassen for København og Omegn og Landmandsbankens Sparekasse og dens Filialer kan uddrage daglig 2000 Kr., skaffer ganske vist Kasserne en meget stor Kapital, men denne Kapital er meget for dyr, i alt Fald for de egentlige Sparekasser. Hver Omsætning paa en Konto medfører flere Bogføringer og en Renteberegning, og Resultatet af det hele er, at en stor Mængde Konti ved Aarets Udgang ikke have den fjerneste Lighed med en Sparekonto, hvormed man forbinder Forestillingen om en jævn Tilvæxt, men derimod ligne — hvad de ogsaa ere i alle andre Henseender end med Hensyn til Renten — Foliokonti, snart mer eller mindre vel forsynede, snart reducerede, Alt i en lystig Op- og Nedgang, ofte fra Dag til Dag. Publikum ynder selvfølgelig dette Forhold. De tilskrevne Renter, selv om de efter et helt Aars flittige Virksomhed med Indskud og Udtagning ikke løbe op til mere end en Bagatel, tager man gjerne imod. Man har ganske vist nogen Ulejlighed med at bringe Pengene til Sparekassen og hente dem igen; men den Møje faar dog en rigelig Løn, og det uagtet man snarere burde betale Sparekasserne noget, fordi de tjene til Pengekasse og befri for Ulejligheden og Risikoen ved at gemme Pengene selv. Men naar vanskelige Tider komme, saasom Krigstilstand eller langvarige Kriser, saa ville Sparekasserne faa at mærke, hvad det betyder at have en sliq urolig Kapital at trækkes med. Blot en for Børsens Vedkommende saa kortvarig Krise, som den, der

opstod i November ifjor ved Firmaet H. P. Hansen jun.s og kort efter Mohr & Kjærs Konkurs, medførte, at der i et af de københavnske Sparekasseinstituter udtoges i November og December Maaneder omtrent 2 Millioner Kr. mere end der indbetaltes, deraf alene i November Maaned $1\frac{1}{2}$ Mill.

Af det foregaaende vil det fremgaa, at Sparekassernes Interessenter kunne henføres til følgende 3 Klasser:

1. De egentlige Sparere, hvorved forstaas ubemidlede Folk, som igennem fortsat Opsparen af hvad de ved Tarvelighed og Nøjsomhed kunne lægge til Side, søge at samle sig en lille Kapital.
2. Kapitalister, større og mindre, som lade deres Kapital administrere af Sparekasserne og sædvanlig hæve deres Renter eller et omtrent dertil svarende Beløb i Aarets Løb.
3. De Personer, der benytte Sparekasserne som Pengekasse.

Den første Klasses Penge have deres rette Hjem eller Plejehjem i Sparekasserne; de andre ere Snyltegæster i disse. De første ere de henved 500,000 eller maaske 600,000 Mennesker, for hvis Skyld Sparekasserne ere oprettede, de andre ere de 40,000 til 130,000, som finde Lejligheden gunstig til at gøre sig Fordel.

Det er Hensynet til hine, de egentlige Sparere, der bør være det ledende for al Sparekassernes Idræt, og Spørgsmaalet er altsaa, hvad dette Hensyn kræver.

Der kan næppe være nogen Tvivl om, at det, de egentlige Sparere ønske at opnaa og som Samfundet maa ønske, at de opnaa, er, at de efterhaanden som de faa noget tilovers kunne overgive det til paalidelige og

uegennyttige Folks Forvaltning, saa at de kunne være sikre paa at faa det opsparede udbetalt, naar de have naat det Maal af Opsparing, som de have sat sig, eller naar de faa Brug for Pengene, men at Rentespørgsmaalet i Sammenligning med denne store Opgave ikke spiller nogen væsentlig Rolle. Ved Sparekassernes Virksomhed som Samlere, om vi tør bruge dette Udtryk, opnaas Adgangen til Sammenføining af mange mindre Bidrag, saa at Indskyderen omsider kan have en for ham anselig samlet Sum til Raadighed, og ved Siden heraf, at utallige mindre Summer skaanes for at bortødsles, bortkastes, stjæles, tabes ved at overlades til upaalidelige Personer. Den Rente, der gives af disse Summer, er nærmest at betragte som en Præmie paa Sparsommeligheden, men Spareren spørger ikke, om denne Præmie er lidt større eller lidt mindre. Han er taknemlig, fordi andre uden Vederlag ville have den Ulejlighed at passe paa hans Penge for ham og ovenikøbet give ham noget derfor, men han tænker sædvanligt — der gives naturligvis Undtagelser — ikke paa Renten. Det er mangfoldige Gange hændet os, at Smaakaarsfolk f. Ex. ved Køb af en lille Ejendom have præsenteret en Sparekassebog, hvori der var indskudt nogle Hundrede Kroner, som havde henstaaet urørt i mange Aar, og henvist til, at de saaledes ejede denne Sum. De have ikke drømt om, at de i Virkeligheden, ved Hjælp af Renterne, der ikke vare tilskrevne, havde et Par Hundrede Kroner mere. Det vilde være en stor Misforstaaelse at antage, at den, der er Sparer, naar han kan faa 4 pCt. Rente, ikke vilde være det, naar han kun fik 3. Paa denne i Tusinder af Tilfælde næsten umærkelige Forskel beror det ikke, om en Person ud-

øver den Sparsommelighed, der er Betingelse for, at han kan lægge noget til Side.

Hvad den anden Klasse, Kapitalisterne, angaar, er der næppe nogen, der vil paastaa, at det skulde være Sparekassernes Opgave at administrere hines Kapitaler. De ere maaske ikke og have maaske aldrig været »Sparere«, men de ønske at undgaa Bryderi og Ulejlighed og de begive sig til Sparekasserne. Saadanne Kapitaler, som de ovenfor eksempelvis nævnte, paa et Hundrede Tusind Kroner eller deromkring, ere imidlertid i Almindelighed Sparekassernes allerkæreste, thi de forslaa noget til at gøre Forretning med, og derpaa sætte Sparekasserne megen Pris. Men det er dem, der paa den anden Side medføre Fare for Sparekasserne, og dersom de kun kunne bevares ved at give dem en Rente af 4 pCt., er der al mulig Grund til at lade dem gaa.

Den tredje Klasse har et langt større Omfang end Uindviede tro. Under den høre mange forskellige Personer. Den, der lever af sine Rentepenge, sætter de oppebaarne Renter ind i Sparekassen for maanedlig eller oftere at udtage, hvad han behøver deraf til sit Forbrug indtil næste Rentetermin. Husejeren indsætter de maanedlige eller fjerdingaarlige Huslejeindtægter eller den ved Flyttedag forfaldende Leje for at have sine Prioritetsrenter disponible til Terminen, og Lejeren paa sin Side sætter sine maanedlige eller ugentlige Smaaløb ind for at have Halvaars- eller Kvartals-Lejen paa rede Haand. Mangfoldige, der oppebære en væsentlig Del af de Indtægter, hvoraf de skulle leve, en eller nogle Gange om Aaret, indsætte Beløbene for lidt efter lidt at tage dem ud igen. Desuden er der en stor Del

Handlende og andre Næringsdrivende, som benytte Sparekasserne til for ganske kort Tid at opbevare Penge, for hvilke der ikke i Øjeblikket er Brug. Alle disse Personer have fremfor Alting for Øje at sikre Beløbenes Tilstedeværelse, naar de skulle bruges. Men Hensynet til den Rente, der kan indvindes, er forsvindende, og de vilde utvivlsomt i ganske samme Omfang lade Sparekasserne nyde godt af deres Indskud, selv om Renten var mindre.

En Nedsættelse af Sparekassernes Indlaansrente synes saaledes at have gode Grunde for sig. Mod den synes intet som helst at kunne anføres for den 3dje Klasses Vedkommende. Den Rente, der indvindes af de herhen hørende Indskydere, maa betragtes som fundne Penge for dem, idet der ikke vilde være nogen som helst frugtbar Anvendelse for Beløbene, dersom der ikke fandtes Pengeinstituter, hvori de kunne indsættes. Beløbene høre naturligt hjemme paa Bankernes Folio-konti, hvor de kunne faa den for dem passende Rente af 1 pCt. p. a., og de ville vedblive at søge til Sparekasserne, selv om Renten blev nedsat til 3 pCt.

Derimod lader det sig ikke nægte, at en Del af de under 2den Klasse nævnte Kapitaler næppe vilde lade sig nøje med 3 pCt. Deres Ejere ville ofte behøve at faa de tilvante $3\frac{3}{5}$, $3\frac{4}{5}$ eller 4 pCt., som for dem repræsenterer en væsentlig Del af deres Indtægt, i ganske sjældne Tilfælde vel endog hele denne. Men saa lade man dem gaa! De ville vide at skaffe sig 4 pCt., enten ved Indkøb af gode rentebærende Obligationer eller ved Udlaan mod fortrinlig Prioritet i fast Ejendom, og det vilde være ganske urigtigt, om Sparekasserne antog, at de gøre disse Mennesker en virkelig Tjeneste, som de

Paagældende ikke kunde skaffe sig Erstatning for, dersom Sparekasserne nægtede dem Ly eller gav en Rente, hvormed de ikke vilde nøjes.

Tilbage bliver den første og talrigste Klasse, de egentlige Sparere. Vi antage, som ovenfor anført, at Rentespørgsmaalet er af ganske underordnet Betydning for dem i Sammenligning med de store Fordele, Sparekasserne i øvrigt give dem. Men for at berolige dem, der med en ovennævnt Forfatter maatte mene, at det er de ringere Stilledes Spareskillinger, det vilde komme til at gaa ud over, kunde der meget vel gøres en Undtagelse med disse, saa at Sparekasserenten for dem vedblev at være den samme som hidtil, medens den for andre blev nedsat til 3 pCt. Vi vide vel, at der herimod vil blive indvendt, at der praktisk ikke lader sig drage nogen Grænse mellem virkelige Sparere og dem, der benytte Sparekasserne uden at høre til disse. Men da det er oplyst, at over 76 pCt. af samtlige Indskydere have Konti paa under 500 Kr., vilde formentlig ethvert billigt Hensyn til hin Betragtning ske Fyldest, naar disse Kontis Ejere vedbleve at nyde den samme Rente som hidtil, saa at den nedsatte Rente kun kom til at gælde alle Konti paa 500 Kr. og derover. Vilde man gaa noget højere op med Hensyn til Kontoernes Størrelse, saasom til 2000 Kr. — hvad vi for saa vidt ikke kunne billige, som vi finde, at de iblandt de »ringere Stillede«, der eje en hertil grænsende Kapital, nærmest maa kaldes velstaaende — saa vilde det blive over 84 pCt. af samtlige Interessenter, der ikke led nogen Afkortning. I intet af disse Tilfælde kunde der da længere tales om, at der »begyndtes med de ringere Stilledes Spareskillinger«.

Dersom Sparekasserne havde og fulgte en saadan Regel, vilde de naturligvis vide at væbne sig mod de Misbrug, som uundgaaelig vilde blive forsøgte ved Deling af en Konto paa nogle Tusind Kroner i flere, der alle ere under det som Grænse satte Beløb, og desl. Saadanne og andre Misbrug ere alle Sparekassebestyrelser vel bekendte allerede nu. Der er Folk, som ikke undse sig ved at indsætte Beløb Dagen før Skærtorsdag for at udtage dem Dagen efter Paaske, overladende til Sparekasserne, om de kunne tjene noget med disse Penge i Helligdagene. Det hænder, at Næringsdrivende paa Grund af Bestemmelsen om, at der ikke paa en Bog kan hæves over 2000 Kr. daglig, tage en Bog for sig selv, en for deres Hustru og en for hvert af deres Børn, for paa denne Maade at kunne hæve daglig lige saa mange Gange 2000 Kr., som de have Bøger. Om Midlerne mod saadanne Misbrug finde vi det ganske overflødigt at belære de vedkommende Bestyrelser.

Er der da ingen andre Grunde, der kunne anføres mod Nedsættelse af Indlaansrenten? Vi henvise derom til den ovenfor meddelte Skrivelse fra Bestyrelsen for Fyns Stifts Sparekasse til Fyns Stifts patriotiske Selskab, hvori det hedder, at Sparekassen formentlig ikke uden den mest tvingende Nødvendighed bør gøre Forandringer i Henseende til Rentefoden. Dette kan næppe forstaas anderledes end, at Sparekassen ikke finder Grund til at nedsætte Indlaansrenten, saalænge dette ikke paabydes at den mest tvingende Nødvendighed, det vil sige, saalænge det er muligt at forvalte Midlerne paa en saadan Maade, at den nu gældende Rente kan gives Indskyderne og et passende Overskud indvindes. Dette Princip, at der ikke bør gøres Forandring i Hen-

seende til Rentefoden uden den mest tvingende Nødvendighed, har ikke altid været denne Sparekassés. Indtil 1869 var Sparekassens Indlaansrente kun $3\frac{1}{2}$ pCt. og dens Udlaansrente 4 pCt. (se Statshaandbogen for 1869*). Fra 11te Juni 1869 blev Indlaansrenten forhøjet til 4 pCt., dog kun for Kapitaler, som indestod mindst 6 Maaneder. Det betvivles meget, at der har været nogen Nødvendighed, endsige nogen tvingende, for den Gang at forhøje Indlaansrenten $\frac{1}{2}$ pCt. Men maaske spurgte man ikke om Nødvendigheden, naar der var Tale om Forhøjelse. Man havde jo altid Laantagerne til at betale Forskellen.

Det virkelige Forhold er formentlig det, at Sparekassernes Natur og egentlige Formaal i Tidens Løb er udvisket og glemt. Medens det oprindeligt og længe

*) Om Forandringer i Indlaansrenten for andre Sparekasser foreligger der kun sparsomme Oplysninger. I »Sparekassen for København og Omegn« var Indlaansrenten oprindelig 4 pCt., men den nedsattes til 3 pCt. fra 11te Maj 1830, paa hvilket Standpunkt den stod i næsten 28 Aar, idet den først fra 11te Januar 1858 forhøjedes til $3\frac{1}{2}$ pCt. Daglig Rente beregnedes først fra 11te Maj 1861, medens der tidligere kun beregnedes maanedlig Rente. Endelig blev den nugældende Rente $3\frac{4}{5}$ pCt. fastsat fra 11te Maj 1866. — Kun sjældent gøres der Forskel paa Renten af Indskud paa kort Tid og almindelige Sparekasseindskud. Det kan dog nævnes, at en saadan Forskel gøres i Sparekassen for Vordingborg og Omegn, hvor der tidligere var almindelig Sparekasserente 4 pCt., men for »temporære« Indskud kun 2 pCt. Nu er Forholdet i denne Sparekasse det, at de temporære Indskud forrentes med 3 pCt., almindelige Sparekasseindskud med den urimeligt høje Rente af $4\frac{1}{2}$ pCt. I Sparekassen for Helsingør og Omegn er der Indlaansrente $3\frac{1}{2}$ pCt. og 4 pCt.; i Faaborg Spare- og Laanekasse svares der 4 pCt. p. a. af Beløb, der indestaa mindst $\frac{1}{2}$ Aar, og ellers 3 à $3\frac{1}{2}$ pCt. p. a., og i Sparekassen for Storehedinge og Omegn varierer Renten fra $2\frac{1}{2}$ pCt. til $4\frac{1}{2}$ pCt.

var Opgaven at indsamle »Spareskillinger« og forvalte dem, er det nu for længe siden bleven Sparekassernes Maal »at gøre Forretninger«, at raade over den størst mulige Kapital, at tjene hvad tjenes kan og — at indrette Forretningsførelsen efter disse Principer. Heri frygter man for at lide Afbræk ved en Nedsættelse af Indlaansrenten, og man ser intet nødigere end, at Regnskabsafslutningen skal udvise et mindre Antal Millioner end før, at Reservefondets Tilvæxt ikke skal vise sig saa stor og at Administrationsudgifterne saaledes skulle fremtræde som forholdsvis betydeligere end før.

Hvorfor er det da saa vigtigt at tjene saa meget? Et Reservefond maa naturligvis have, men naar det har naat en passende Størrelse, hvorfor saa sætte al Kraft paa at forøge det? Der findes ingen Ejere til Sparekassernes Overskud. De henved 17 Millioner Kr., som Reservefondene for samtlige Sparekasser udgjorde den 31te Marts 1884, svare til omtrent 5 pCt. af hele Sparekassekapitalen. Men naar henved 87 Millioner af denne fradrages som henhørende til Banker, hvis Reservefond ikke er medregnet i de 17 Millioner, fordeler dette Beløb sig saaledes, at de større Sparekasser, som hver især have over 1 Million i Indskud, have i Gennemsnit $6\frac{1}{2}$ pCt. af deres Indskuds-Kapital i Reservefond for Øernes Vedkommende og ca. 6 pCt. for Jyllands Vedkommende. De 2 største Sparekasser, nemlig Sparekassen for København og Omegn og Fyns Stifts Sparekasse, havde den 31te Marts 1885 et Reservefond af henholdsvis ca. 10 pCt. og ca. 6 pCt. Det kan dog ikke være Meningen at lade Reservefondet voxe uden Grænse. Et betryggende Forhold maa uden Tvivl siges at være tilstede, naar Reservefondet ved en

Sparekasse udgør 5 pCt. af den indskudte Kapital, selv under Hensyn til den Maade, hvorpaa Børspapirers Værdi i Følge Lov af 28. Maj 1880 skal opgøres. Men i alt Fald vilde en Nedsættelse af Indlaansrenten, ledsaget af en endog forholdsvis mindre Nedsættelse af Udlaansrenten, paa ingen Maade medføre en Formindskelse af Reservefondet. Ved den mulige Udtræden af en Del af de større Indskydere, som jo ikke tage noget af Reservefondet med sig, vilde der strax opstaa et relativt endnu bedre Forhold, end der allerede er, mellem Indskudskapitalen og Reservefondet. Og om end Administrationsomkostningerne bleve relativt noget større end nu, vilde de dog kunne mere end dækkes af Reservefondets Renter, og der vilde ikke behøves nogen Indskrænkning i den Understøttelse til velgørende Selskaber og lign., hvortil en Del af Sparekassernes Overskud nu plejer at anvendes.

Dersom Sparekassernes Bestyrelser kunde faa et noget mere udvidet Syn paa deres Virksomhed end det, at deres Hovedopgave er at forvalte de indskudte Midler paa en for Indskyderne aldeles betryggende Maade — jfr. ovenanførte Skrivelse, der ved Siden af denne Hovedopgave aldeles fortier, hvilke andre Opgaver Sparekassen har —, saa vilde det første, de saa, uden Tvivl blive, at en Institution, som administrerer en Kapital af henved 400 Millioner Kroner, er i Stand til at udøve en betydelig Indflydelse paa Landets økonomiske Udvikling, og det selvfølgelig gennem den Maade, hvorpaa denne efter vore Forhold meget store Sum anvendes. Det vilde da ikke længere siges, at Spørgsmaalet kun var om at

imødekomme enkelte Debitorer, jfr. oftnævnte Skrivelse; men det vilde forstaas, at der ikke er nogen Pengemagt i Landet, der er i Stand til at gøre, hvad Sparekasserne kunne, for en væsentlig Side af Kreditforholdene i det hele, nemlig Udlaan mod 1ste Prioritet i fast Ejendom. En ganske mærkelig Misforstaaelse er det, naar Bestyrelsen for Fyns Stifts Sparekasse støtter sit Afslag i Henseende Ønsket om Udlaansrentens Nedsættelse paa, at »Begæring om Laan af Sparekassens Midler vedvarende indkomme i samme Udstrækning som tidligere, hvilket næppe vilde være Tilfældet, dersom den fastsatte Udlaansrente efter den almindelige Mening maatte betragtes som værende for høj«. Dette Argument er meget nær beslægtet med det, der jævnlig høres, naar der er Spørgsmaal om Forhøjelse af daarligt aflagte Funktionærers Løn, nemlig at Lønnen næppe er for knap, eftersom der altid er Ansøgere nok om enhver Bestilling. Sagen er, at det vel ofte kan lade sig gøre for en Forretningsmand at opgive en eller anden Forretning, naar Renten af det dertil fornødne Laan er højere, end han kan være tjent med at give. Men den, der skal prioritere sin Ejendom, kan kun i yderst sjældne Tilfælde afslaa at tage imod Laan, selv om Renten er højere, end han kan taale. Efterspørgslen om første Prioritets-Laan i Sparekassen til $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente viser derfor ikke, at nogen er glad ved eller tilfreds med at skulle give saa meget, men simpelthen, at han ikke véd, hvor han skal faa noget billigere. Det korrekte vilde være at sige, at Sparekassen let kan blive af med sine Penge til $4\frac{1}{2}$ pCt. i første Prioriteter og ønsker at tage, hvad den kan faa. Men det er det

samme som at sige, at Sparekassen kun betragter det som sin Opgave at gøre den bedst mulige Forretning uden at se paa, om den ikke kunde udrette noget til Gavn for den anden Kreds af sine Kunder, Laansøgere. Den paaberaabte Hovedopgave bliver saaledes Sparekassens eneste Opgave, og det Særsyn fremtræder herved, at der arbejdes paa størst muligt Udbytte af »Sparernes« Penge, uden at disse have nogen som helst Fordel deraf eller Andel i Udbyttet.

Af Skrivelsens Slutning fremgaar det, at Bestyrelsen vil have sin Opmærksomhed henvendt paa Indtrædelsen af Forhold, der mulig kunde nødvendig-gøre Modifikationer. Dette stemmer ganske med det foranførte: Renten af Prioritetslaan vil først blive nedsat, naar Forholdene gøre det nødvendigt, og: naar Sparekassen ikke længere kan opnaa $4\frac{1}{2}$ pCt. Saa vilde imidlertid ingen takke Bestyrelsen derfor. Derimod vilde Bestyrelsen gøre sig fortjent af Samfundet og erhverve manges Tak, dersom den uden den haarde Nød, altsaa frivilligt, tog Initiativet til en Foranstaltning, som vilde være af stor Betydning, ikke blot for de Debitorer, som nu skyldte den 16—17 Millioner Kroner mod Pant i fast Ejendom, men tilige som et værdigt Exempel til Efterfølgelse.

Af samtlige Sparekasser var der, som foran oplyst, den 31te Marts 1884 anbragt over 168 Millioner Kroner i faste Ejendomme til en Gennemsnitsrente af mindst $4\frac{1}{2}$ pCt. En Nedsættelse af $\frac{1}{2}$ pCt. vilde bringe Debitorerne en aarlig Mindreudgift af henved 850,000 Kr., en Sum af overordentlig

stor Betydning i disse Tider, hvor Ejendomsbesiddere, især paa Landet, daglig se deres Indtægter formindskes, men ikke kende til nogen Lettelse i de deres Ejendomme paahvilende Afgifter og Byrder. Sparekassernes Exempel vilde snart blive fulgt af Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871 med dens 27 Millioner Kroner i Prioriteter, af mangfoldige Stiftelser, Stamhuse osv., som ikke kunde være tjente med, at alle de bedste Panter gik fra dem, og dernæst af en Mængde Private, hos hvem den samme Betragtning vilde gøre sig gældende. Dette at bringe 1ste Prioritets Renten gennemgaaende ned til 4 pCt. er med andre Ord en Opgave, som Sparekasserne i Fællesskab kunde løse og som i det Hele og Store ikke kan løses uden deres Hjælp. Dersom det herimod skulde blive indvendt, at vi selv have forudsat Muligheden af, at en Del Kapitaler, og navnlig de store, vilde trække sig tilbage fra Sparekasserne, hvorved disse vilde faa meget mindre Beløb at virke med, skulle vi bemærke, at disse ledige Kapitaler jo maatte finde en Anvendelse og højst sandsynligt vilde søge den i fortrinlige Prioriteter til samme Rente, som Sparekasserne hidtil have givet dem, altsaa henimod 4 pCt. p. a. Dersom dette skulde være en Del af Ejerne imod, vilde den nærmest liggende Anbringelse være i Obligationer af en eller anden Kreditforening, og dette vilde ligeledes være til Laansøgernes Fordel, da Kursen maa antages at ville stige ved forøget Efterspørgsel.

Sluttelig skal det endnu (efter Statshaandbogen for 1886) bemærkes, at der dog er nogle Sparekasser,

som gøre Udlaan mod 1ste Prioritet til 4 pCt. p. a., saasom den sjællandske Bondestands Sparekasse (Kapital $13\frac{2}{10}$ Million Kroner), der dog foruden Renten forlanger et Administrationsgebyr af $\frac{1}{5}$ pCt. p. a., Nyborg og Omegns Sparekasse (Kapital ca. $4\frac{3}{4}$ Million Kroner) og Langelands Sparekasse (Kapital ca. $5\frac{2}{10}$ Million Kroner).
